

Příloha 7: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Fakulta sociálních studií

Habilitační obor

Politologie

Uchazeč

Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Habilitační práce

Obchodní politika v historické perspektivě: politická moc a zájmy státu v mezinárodní dělbě práce.

Oponent

Doc. PhDr. Zdeněk Kříž, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)

1. Komentář k cílům a struktuře práce

Obchodní politika patří k důležitým tématům politologie, mezinárodních vztahů, mezinárodní politické ekonomie, historie, historické sociologie a ekonomie. Výše uvedené disciplíny k ní přistupují z pohledu různých výzkumných tradic a přicházejí k odlišným závěrům. Za hlavní soupeřící výzkumné perspektivy na půdě mezinárodních vztahů jako subdisciplíny politologie lze považovat realismus a liberalismus. Tato skutečnost vytváří dlouhodobě rozdíly v otázkách, které si výzkumníci kladou, ve způsobech hledání odpovědí i ve výsledcích, které jsou prezentovány. Syntetizovat jejich poznatky je proto nesmírně komplikované a badatelsky náročné.

Podle mého soudu klíčovou otázkou, na kterou nedokáže hlavní proud současné ekonomie a liberální větev mezinárodních vztahů nalézt uspokojivou odpověď je, proč státy dlouhodobě a opakovaně volí obchodní politiky, které jsou podle analýz založených na předpokladu racionálního aktéra maximalizujícího vlastní užitek sub-optimální. K řešení tohoto problému předložený text přispívá více než vrchovatě.

Předložená habilitační práce si dala za cíl interpretovat obchodní politiku klíčových aktérů mezinárodních vztahů v historických a politických souvislostech. Tento obecný cíl je dále konkretizován v dílčích výzkumných otázkách. Habilitant hledá odpověď na otázky, jaké nástroje obchodní politiky se v určitém historickém kontextu ukázaly jako úspěšné, jaká byla role moci při prosazování obchodních politik relevantních aktérů a jakou roli hrál volný obchod při etablování současného obchodního systému (s. 15-16). Jde o nesporně nesmírně ambiciózní a originální zadání vhodné pro habilitační spis, kterého se může zhostit pouze zkušený badatel. Pozice tématu na pomezí několika oborů si přímo vynucuje jisté vybočení z hlavního publikačního proudu většiny dotčených disciplín.

2. Připomínky k obsahu

Svojí kompozicí i ambicí se jedná o vskutku monumentální dílo, které je založené na velmi bohatých a vyčerpávajících sekundárních zdrojích. Téma je uchopeno způsobem charakteristickým pro historickou vědu a historickou sociologii, což je vzhledem ke zkoumané materii adekvátní. Na straně druhé čtenáři, který preferuje přístupy těch sociálních věd, které přejímají výzkumnou logiku přírodních věd, by proto nemuselo autorovo pojetí

zcela konvenovat.

Úvodní kapitola je věnování představení výzkumného designu, druhá až šestnáctá kapitola se věnují rozboru obchodních politik relevantních aktérů v jednotlivých historických epochách a závěrečná kapitola se je zasvěcena rekapitulaci získaných poznatků a shrnutí odpovědí na výzkumné otázky.

Jednotlivé historické periody jsou systematicky rozebrány s důrazem na historické kořeny obchodních politik států. Autor čerpá z velmi rozsáhlého rezervoáru odborné sekundární literatury, která k tomuto tématu byla publikována převážně v zahraničí a vytváří v českém prostředí ojedinělý a přínosný syntetický pohled.

Přestože práce se zaměřuje na obchodní politiku v historické perspektivě, bylo by podle mého soudu vhodné zařadit i pasáže, jak významný byl obchod z hlediska tvorby HDP pro zkoumané aktéry, protože z toho lze dovodit, jaký význam byl aktéry obchodní politice přisuzován. Uvedené údaje se v textu vyskytují spíše mezi řádky.

Na výzkumné otázky je odpovídáno v průběhu celého textu velmi kvalifikovaně. V závěrečné kapitole jsou zjištění přehledně rekapitulovány. Odpovědi velmi často polemizují s přístupem hlavního proudu ekonomie. Autor dospěl k závěru a přesvědčivě jej dokladoval na historické empirii, že mocenské a bezpečnostní zájmy byly určující pro podobu obchodní politiky, která proto jenom místy sledovala maximalizaci užítku prostřednictvím dosažení co největší efektivity. Za hlavní cíl obchodních politik relevantních aktérů habilitant identifikoval a doložil získání a udržení preferované pozice v mezinárodní dělbě práce. Pro historika a politologa není tento závěr nikterak kacířský.

3. Jazyková a grafická úroveň

Jazyková a grafická úroveň práce se pohybuje v mezích obvyklých pro tento typ prací. Habilitant hojně využívá tabulky k prezentaci jeho zjištění, co napomáhá přehlednosti textu.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

1. Jaké jsou podle Vašeho soudu největší omezení pro studium tohoto tématu z hlediska dostupných pramenů?
2. Jak podle Vašeho soudu souzní Vaše závěry s hlavními liberálními teoriemi mezinárodních vztahů?

Závěr

Habilitační práce Oldřicha Krpce „Obchodní politika v historické perspektivě: politická moc a zájmy státu v mezinárodní dělbě práce“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Politologie.

Brno, dne 2. 5. 2016